

Superechte maskers foppen bijna iedereen

Onderzoekers waarschuwen voor criminele toepassingen

Onderzoeker Jet Sanders: met en zonder masker. Of was het andersom? rr

Maskers zijn tegenwoordig zo levensecht dat bijna niemand het verschil ziet met echte gezichten. Dat ontdekten wetenschappers, die waarschuwen voor misbruik door criminelen. Karel Berkhout

Je kunt jezelf in een handomdraai veranderen in een jonge vrouw of een oude man. Voor zo'n 550 dollar (465 euro) koop je online een beschilderd siliconen masker dat heel echt lijkt. Het valt over je schouders, zodat je nek en je borst er hetzelfde uitzien als je gezicht.

Maar werkt het masker ook? Denken andere mensen echt dat een gemaskerde jonge man een oude vrouw is? Jazeker, ontdekten wetenschappers van de Universiteit van York. In hun experimenten zag van de honderden proefpersonen vrijwel niemand het verschil tussen de nepgezichten en de echte gezichten – niet op foto's en niet in de werkelijkheid.

‘Dat betekent dat gezichtsherkenning mogelijk niet meer kan worden gebruikt om iemand te identificeren’, zegt de Nederlandse experimenteel psychologe Jet Sanders, die het onderzoek heeft gedaan met Britse collega’s. Nu is een pasfoto op een document nog cruciaal om vast te stellen of iemand is wie die zegt te zijn. Denk aan het controleren van paspoorten op vliegvelden. Wie een illegaal paspoort heeft en een masker dat lijkt op de pasfoto, kan die controles omzeilen.

Hollywood

Zo wist een jonge Aziatische man in 2010 dankzij een masker als een witte oude man in een vliegtuig te komen. Hij werd pas betrapt toen hij op de vlucht van Hongkong naar Canada in de wc zijn masker had afgedaan en weer in zijn stoel was gaan zitten.

Dat klinkt als het verhaal van een film uit Hollywood. Dat is dan ook de wieg van de hyperrealistische maskers, die als eerste werden gemaakt voor filmacteurs. Zeker als die van gedaante moesten veranderen, werden ze eerst uren lang geschminkt. Met een beschilderd masker verandert een acteur in een handomdraai in een ander personage.

Die eerste maskers waren heel duur, maar kosten nu nog maar een paar honderd euro. Voor dat bedrag kun je jezelf omtoveren in een grootmoeder of een *playmate*. Of in iemand met een andere etnische afkomst. Zo pleegde een witte man in de Verenigde Staten een jaar of tien geleden meerdere overvallen, terwijl hij het masker van een Afro-Amerikaanse man droeg. Een onschuldige Afro-Amerikaanse man werd vervolgens ‘herkend’ en veroordeeld. Het bedrog kwam pas aan het licht nadat de vriendin van de dader de waarheid had opgebiecht.

Neergestort vliegtuig

In een ander geval werden criminelen pas gepakt nadat een leverancier van maskers wantrouwig was - geworden en de politie had gewaarschuwd. ‘Dit soort zaken, waarbij mensen toevallig werden betrapt, riep bij ons de vraag op hoe gemakkelijk het is om een gemaskerd persoon te herkennen’, zegt Sanders.

Met haar collega’s liet de psychologe mensen naar foto’s kijken van echte en gemaskerde gezichten. Geen van de zestig proefpersonen haalde de maskers eruit – zelfs nadat de onderzoekers hadden gewezen op de mogelijkheid van maskers, zag slechts één op de vijf een masker.

Vervolgens lieten de onderzoekers ruim vierhonderd mensen in het Verenigd Koninkrijk en Japan - kijken naar mensen met en zonder een masker. Ze vroegen om de gezichten te beschrijven. Op twintig meter afstand zag niemand een masker, op vijf meter afstand maar één op de veertig proefpersonen.

‘Doordat we hen hadden gevraagd om een gezicht te beschrijven, mag je aannemen dat ze oplettend waren’, zegt Sanders. Als mensen niet zo waakzaam zijn, aanzien ze misschien nóg vaker een gemaskerd gezicht als een echt gezicht. Sanders: ‘Een mannelijke collega-onderzoeker van mij ging als oude man een ruimte binnen, die vol zat met collega’s die hem goed kennen. Er viel niemand iets bijzonders op.’

Die gebrekkige gezichtsherkenning is gevaarlijk, vindt Sanders. Ook al omdat er ontzettend veel illegale paspoorten in omloop zijn: 'Bij onderzoeken van neergestorte vliegtuigen worden gemiddeld twee tot drie illegale paspoorten gevonden'. Een kwaadwillende met een illegaal paspoort moet wel zorgen dat het masker lijkt op de foto in het paspoort. 'Maar op Youtube staan veel filmpjes die laten zien hoe je een gekocht masker met haar en verf kan aanpassen', zegt Sanders. 'Bovendien zijn mensen ook slecht in het vaststellen of iemand op de foto dezelfde is als de drager van het paspoort.'

Sanders vindt dan ook dat overheden maatregelen moeten nemen om het gevaar van maskers te bezweren: 'Net zoals de houders van wapens zou je de eigenaren van gezichtsmaskers moeten registreren.'

© NRC Handelsblad